

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюїца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїсланіи“ по 10 кр.
від стрічки.

Політика реальна.

IX.

(Що то є політичні засади? — Мало-
ване чужини. Чи засади соціально-демо-
кратичні для нас приложі? — Що то
таке борба за мораль?

Коли-б хто завдав собі праці, аби роз-
слідити, які прецінь політичні засади серед
нашої інтелігенції розширені, то найшов
би, що у нас, загалом взявши, і поня-
тя нема про такі річі. І річ ясна, чо-
му? Мати якусь політичну засаду значить,
мати вироблену в своїй голові в найдріб-
нійших подробицях цілу систему такого
ладу суспільного, котрий давав би за-
поруку найліпшого фізичного і мораль-
ного розвитку цілої суспільності. Засади
такі не набувають ся оттак собі через ніч,
коли кому щось присниться, а основують
ся і виробляють ся на докладнім студіум
особливо національної економії (— се те-
орія) і на докладнім провіренню теоритич-
них висновків конкретними дослідями на
своїм власнім народнім ґрунті. Хто-ж у
нас таке робив? Мало хто, дуже мало
хто: Навроцкий, Будзиновский, а далі?
Того децю зовсім ще за мало. Але задля
недостатку своїх власних, на своїм ґрунті

вироблених засад у нас тим радше послу-
гують ся чужими засадами та ще в та-
кий безцеремонний спосіб, буцім то тоті
люди самі таке незнатищо видумали. А в
дійсности справа ось як представляє ся:
Був собі з'їзд соціально-демократичної ні-
мецької партії в Гале, от вам небавом ма-
ли і ми „максимальну“ і „мінімальну“
програму, був відтак такий з'їзд пр. в
Вроцлаву, зараз таки і у Львові взялись
до ревізії „максимальної“ і „мінімальної“.

Ми тим зовсім не хочемо дорікати на-
шим радикалам, противно ми приписуємо
їм навіть заслугу, що вони в великій мірі
причинили ся до того, що у нас бодай де-
хто почав над такими справами застоно-
вляти ся (коли радикали думають, що во-
ни одні в тім згледі всі розуми поїли, то
се звичайна молодецька зарозумілість). Ми
лиш тут кажемо і при тім обстаємо, що
всі тоті з таким шумом проголошувані за-
сади се самі цвіти з чужого поля, се
просто малповане чужини і біль-
ше нічого. Не розкусивши і не розіжвавши
добре, віддавали наші радикали то, що по-
поїли при чужім столі, в такім неапетит-
нім виді, що воно серед рускої публіки
будило замість цікавості саму лиш від-
разу.

Величезний розвиток великого проми-
слу фабричного в західній Європі виво-

рив там з часом такі соціальні стосунки
котрі потребували і потребують доконечно
поправи тим більше, що цілі армії робітни-
ків добре зорганізованих сего доконечно
домогали ся. На тлі тих стосунків виво-
рилась соціалістична теорія про уладже-
не суспільних стосунків людських, котрої
тези стали засадами соціально-демократич-
ної партії.

Палка наша молодіж, з чутливим
на нужду нашого народу серцем познако-
мила ся з тими засадами фабричних ро-
бітників і не провіривши їх на наших су-
спільних стосунках, не зважаючи зовсім
на те, що у нас фабричних робітників май-
же зовсім нема, не зважаючи на те, що
се є кожух не на нас шитий, прийняла їх
за свої. Як мало приложі тоті засади для
хліборобів і рілних робітників, з яких
складає ся головню наш нарід, видно хоть-
би з того, що тоті самі німецькі соціальні
демократи, хатячи на з'їзді в Вроцлаву
приноровити свої засади до хліборобеского
стану, зовсім збили ся з пантелику і не
дійшли до жадного кінця. Чи змагати до
пролетаризації мас хліборобеских, чи дбати
про удержане і економічне скріплене хлі-
боробеского стану — отсе велике питане,
котре доси не могли рішити. І се питане,
як каже др. В. Шіфф (Zeitschrift für die
gesamte Staatswissenschaft т. 51 стр. 384)

Російські часописи про Шевченка.

З того часу, як помер наш великий поет
національний, декотрі з ліпших російських часо-
писів поминають що року его в день его наро-
дження, або в день смерті.

Сего року в день 35-тих Шевченкових ро-
ковин часописи російські були якось хоч числен-
но щедрішими на споминки нашого поета. Зві-
стно і сего року не всі часописи російські одна-
ково тепло помянули его і інші — як от воро-
ги України: *Кієвлянинъ*, *Кієвское Слово*, *Новорос-
сійскій Телеграф* і т. ин. зовсім промовчали не-
забутні Шевченкові дні; інші згадали кількома
словами тільки, як от *Одесскій Листок*, *Крым* (в
Симферополі), *Новое Время* в Петербурзі і пніші
такі. Нарешті були і такі, виданя що присвяти-
ли Шевченкові чималенькі і теплі статі.

Одну з таких статей, надруковану д. Мор-
довцевим в *Новостях* — ми вже переказали в 50 ч.
Буковини. Нині подаємо звістку про статі ин-
ших часописей російських, які стали вже нам
відомі.

В *Русской Старині* (книжка 2. р. 1896) д.
Василь Кларк надруковав подробиці перебування
Шевченка в Астрахані, коли він в серпні р. 1857
вертав ся з вислання. Нового в тих споминках,
написаних з чужих слів, те тільки, що становить
вигадки, на пр. що-до лотереї і картин. Те-
пер саме в Львівській *Зорі* друкує ся, почавши
з числа 5. широкий критико-біографічний нарис
д. Кониського, звідкиль легко бачити, що в спо-

минки д. Кларка заведено чимало вигадок. Звіст-
но біограф Шевченка зуміє виділити вигадки; а
ми дякуємо і *Русской Старині* і д. Кларкові за
пошановане пам'яті нашого поета.

Кієвская Старина в книжці за лютий по-
дала статтю д. Василева (здаєть ся псевдонім)
написану з урядових жерел — про заслання Шев-
ченка з Оренбурга в Новопетровський форт. —
Хоча головні факти з тих самих жерел оголосив
ще р. 1886 д. Гаршин, а проте замітка Василе-
ва варта уваги біографів; бо вона подає, немов
по даній програмі, ті самі подробиці, на які Гар-
шин не звернув уваги і доповнює статтю его ти-
ми тільки подробицями, а інде переказує в друге
те саме, що вже переказав Гаршин. Далі в *Кієв.
Стар.* — є ще три цікаві замітки, найначе звіст-
ка з *Колокола* р. 1861 про поминаки Шевченка в
Лондоні. — А д. Кримський подав кілька слів про
Шевченка в народних оповіданнях. Нарешті в „бі-
бліографії“ маємо вельми симпатичну рецензію
на VIII т. „Записок“ Наукового товариства ім.
Шевченка. Справознавець найбільше зупинив ся
коло статі д. Кониського „Проба улаштування
хронології до творів Шевченка“ і каже, що ста-
ті д. Кониського надруковані в *Записках* „треба
відзначити яко працю до високого ступня кори-
стну; а стаття в VIII томі *Записок* є „цінний
опит“. — До сеї книжки *Кієв. Старина* додала
фототипію з Шевченкового малюнку, написаного
олійними фарбами „Катерина“, і в замітці до
малюнку, на жаль, не визначила, коли саме Шев-
ченко намалював ту картину, а каже, що вона напи-
сана „вслід затьм'я, какъ создавалась поэма“ (Ка-
терина). Нагадаємо, що з листу Шевченка до

Григ. Тарновского, надрукованого спершу в *Осно-
ві*, а потім р. 1883 і в *Кієв. Старині*, добре зна-
ти, що сю картину Шевченко намалював літом
року 1843.

Одеска часопись *По морю и по сушѣ* дала
доволі материялу про Шевченка: 1) „Отношеніє
Шевченка къ поэтической дѣятельности“, стаття
Шрама (мабуть псевдонім); стаття добра, хоч з
деякими думками его не кожен згодить ся. 2.
Споминки Ковалева про Шевченка. Дуже цікаво-
го, або важного в споминках нема, але є одна
очевидна помилка. Небіжчик Ковалев повідав би
то, що спізнав ся з Шевченком ще в академії
художеств, значить ще до року 1840 і тоді-б
то Шевченко подарував ему гравюру „Компанія“. Ре-
дакция подала і фототипію з тої гравюри. —
Ми не відаємо, чи був той малюнок коли гравю-
рований Шевченком, але за певне відаємо, що
Шевченко зробив его року 1859. Відаємо та-
кож, де і з якого приводу він намалював не „ком-
панію“, а „варенушників“. Отже, значить, дару-
вати той малюнок за 15 років раніш, ніж зро-
бив его, трохи трудно було... Опріч відомого
давню портрету Шевченка часопись подала ще і
фототипію „Катерини“, але на жаль малюнок
вийшов зовсім навпаки: те, що на фототипії *Кієв.
Стар.* з правого боку, те на фототипії *По морю
и по сушѣ* з лівого... Знов трошки чудно якось!
Нарешті є ще в тому же 8. числі фототипія з
Канева, частина з подорожі д. Мачтета на Шев-
ченкову могилу (переклад сего в *Зорі* с. р.) і за-
мітка Олени Пчілки про „Илюстрированного Коб-
заря“ видане Микешина. Олена Пчілка зовсім
справедливо нарікає на невідповідні, скажемо:

годі сьогодні об'єктивно рішення. „Не хибую доказів за і против, але в тих доказах нема переконуючої сили. Рішальна точка є прецінь тота, чи і в різництві велика господарка перемагає малу, чи і в області сеї продукції панує змагане до нонцентрації (зосередкованя), як се для великого промислу доказав Маркс. Хоч соціялісти дуже рішучо на се потакують, хоч знов інші, особливо-ж Sering се заперечують, то наука мусить тут сказати *non liquet* (Бог вість), ба, доси не найдено ще навіть доброї методи для розсліду сего питання. Теретичні розумованя не вистарчають тут цілком на певно, бо і історично і територіяльно взявши, покаже ся все в тім питанню непевним; але і реалістична метода напотирає на такі труднощі, що їх годі обминути. Особливо в справах різництва не можна, так як в інших справах, із того, що є, тягнути висновок на те, що може бути“. Так говорить чоловік, що, як то кажуть, на тім зуби свої з'їв. Але наші радикали такими річами не турбують ся, вони-ж рускі радикали, і вони підлягають загально рускій хоробі: багато говорити а мало що робити, і то може ще в більшій мірі ніж другі фракції, від них то найбільше маємо „великих слів велику силу“, вони то і чекають, „нехай Німець скаже...“, а потім, то вже і вони будуть мудрі.

На кожний спосіб хоть лиш в самих слабеньких зародках, все таки у радикалів бачимо якісь нібито політичні засади. Але які-ж політичні засади у народів-опозиціоністів? Хіба Бог оден знає. Якже-ж можна говорити про політику засад без засад?

— Ба, кривда нам, скажуть опозиціоністи. Прецінь і Романчук, і автор „Нашої бездіяльності народної“, і ми всі інтересуємо ся для політичних засад Люегера.

Нехай і так. Але інтерес для політичних засад — про щось більше, як про „якийсь“ інтерес, годі прецінь говорити — не заступить самих засад, а коли-б і було в тім щось більше як сама цікавість, то знов таки треба-б сказати, що се просте

малповане чужини і більше нічого. Так як засади соціальних демократів повстали і вирости серед суспільних стосунків, цілком відмінних від наших, і не дадуть ся живцем приложити до нас, так само і те, що діє ся в Відню, годі хоть би здалека прирівнювати до наших обставин. Тут головню іде о дрібних купців, ремесла і промисл, тут можлива знаменита організація (одна місцевість і інтелігентні люди!), а у нас? Хіба ви хочете нашого мужика рівнати до Віденьчука? Зважте, що нераз навіть наш ніби інтелігент не дасть ся порівняти з Віденьським фіякром... Та Богом а правдою сказавши, інтерес той відносить ся більше до опозиційної тактики ніж до засад. Опозиція Люегера — ось чим цікавлять ся народів-опозиціоністи! Се-ж було таке причиною, що наші опозиціоністи свого часу інтересували ся Молодочехами, а тепер вже якось не так. Засад отже у опозиціоністів як нема, так нема!

— Ба, а борба за мораль?

— Борба за мораль річ сама собою дуже гарна, але знов таки се засада зовсім не політична. То правда, що політичні засади із становища етики можуть бути більше або менше моральні, в них прецінь мусить містити ся якась мораль, бо вони звернені на загальне добро суспільности, але де нема самих засад, там не може бути мови про се, чи вони моральні, чи ні. Але може сей оклик має значити тільки, що борба за моральні засади? Ба, за котрі? Яка тота мораль „опозиціоністів“? Треба прецінь знати, що зміст поняття „моральність“, „мораль“ не є на всі часи однаковий, сталий, ба, він і серед різних суспільностей інакший. Колись навіть і церков наувчала, що панщина зі всіма її установами, як нагайка і т. д., була річ моральна. Ще живуть люди, що відібране права пропінання уважали рабунком.

До області моралі в найширшій зміслі належать всі ті засади і максими діланя, що мають на цілі загальне добро суспільности а далі і цілої людскости.

Що ті засади і максими в подробицях мусять бути дуже розмаїті, се річ сама собою ясна; вони такі розмаїті, як розмаїті є вимоги дійсного або уроеного загального добра серед поодиноких суспільностей, серед цілої людскости. Кожда суспільність має свою думку про се, яке мусить бути ділане кожної людини, аби суспільність могла безпечно жити і успішно розвивати ся. Що тота думка у шляхтича Поляка є інакша ніж у руского сурдутовця, се річ ясна. А що то єсть загальне добро? Так як кожний чоловік має свій власний ідеал щастя, так і кожда суспільність і кожний час має свій такий ідеал.

Зваживши се все, мусим ми знов таки питати: яка-ж тота мораль опозиціоністів?

Хоть дуже варта-б і про саму мораль у нас заговорити раз так, як ся належить, то мусимо се на тепер лишити, бо справді завело-б се нас трохи за далеко. Але одно мусимо тут ще порушити. „Політика опортунізму є для народу крайно деморалізуюча“, кажуть наші опозиціоністи і таким чином відмовляють всяку моральність тим, що послугують ся в політиці тактикою опортуністичною. Се цілком несправедливо. Поперше вже саме те заложене фалшиве, буцім-то „опортуністи“ не мають жадних засад. Коли-б взяти лиш наші стосунки, то бачимо, що „опортуністи“ якраз особливо високо держать засаду національну (доказом того: фонетична правопись, чистота мови, становище супроти москвофілів), що вони з того згляду далеко більше заслуговують на імя „політиків засад“ ніж опозиціоністи, котрі ані не мають ясної засади національної ані ніяких засад політичних; се „опортуністам“ виразно признають і інші (радикали а навіть і москвофіли). Отже у „опортуністів“ є засада, засада національна, тота засада зовсім моральна; яким же чином їх політика може бути деморалізуюча?

По друге прошу відповісти на се: „Опортуністи“ маючи виразну ціль перед очима, ідуть до неї. Бувають дні, що зроблять і три, чотири милі дороги. Одна днина ви-

просто підземні ілюстрації в тому „Кобзарі“. — Але все-ж таки они хоч трохи ліпші ніж Шевченків портрет, що подали *Одеськія Новости* в числі 26. лютого сего року. Тут-же часописець ся подає вельми невеличку і вельми слабеньку замітку про Шевченка. Ми й за те дякуємо, але гадаємо, що цензурні обставини не стоїли-б на перешкоді надрукувати більше і виразніше про головні Шевченкові ідеї і виразніше показати Шевченка, яко г'єнія нашого слова, замордованого неволею.

Думку нашу підтримує стаття Перебенді (Кониського), надрукована дня 25. лютого в 45. числі *Кримського Вистника* з назвою „Пам'яті Тараса Григоровича Шевченка“. Сказавши, що з часу смерті „першого великого поета нової великої літератури Славянського мира“, минуло вже 35 років, а на Україні, пише Перебенді, і досі нема життєвої достойної великого півця великого народного горя; півця стількиж народно-національної, скільки і загально людської волі, освіти і любови, — а через те гігантська особа Шевченка яко художника, яко поета, яко чоловіка-страдальника, на віку котрого з 47 років життя ледві було 7 до 8 днів світлих, і доси ще не висвітлена і стоїть в затінку“.

Недостача місця, не дає нам подати в перекладі усю замітку нашого старенького письменника, написану енергічно і дуже тепло. Тим то подаємо тільки дещо з неї. Сказавши, що через „обставини життя“ на Україні публіка не ознаєлена добре ні з життям, ні з творами Шев-

ченка, бо навіть цензурного доброго дешевого видання „Кобзаря“ вона не має, сказавши, що в газетній замітці не можна характеризувати такого велетня, як Шевченко, д. Кониський каже: „Природа наділила Шевченка величезнішим талантом; але люде ужили всіх заходів, щоб не дати розвинути ся сему таланту до повного розвитку. Люде не відібрали у Шевченка тільки того, чого не можна вже було відібрати, і не дали йому нічого“...

„Шевченко, як і Пушкін у Москві, був г'єній рідного слова. Твори его менш ніж у Пушкіна оброблені художественно; але по ідейности вони вище творів Пушкіна. В Славянщині нема рівного Шевченку яко поета народного. Хоч як високо Шевченко вітав в сфері ідеалів загально людських, але і там він ніколи не відривав ся від народу і говорив зрозумілою народови мовою его“... Яко чоловік Шевченко є дивно прекрасним взірцем великої любови до рідної країни... В боротьбі з незвичайною силою-силенною тяжких умов життя, Шевченко не зрадив своїм переконанням; боров ся до кінця віку свого; неволя знесила его плоть, а дух его лишив ся бадьорим і побідним. Він дожив до того часу, коли пута крпацтва упали, почало ся народне „оновлення“ і перед народною масою відчинили ся двері в ту „світлицю-хату“, де

„Врага не буде супостата,

А буде син і буде мати“.

„Ми, читаємо далі у Перебенді, не відаємо

ніде другого поета, щоб жите і доля его були так без краю і так глибоко нещасливими, як у Шевченка: у нього з першого і до останнього дня віку его маса нещастя і раз-у-раз без перерви траїзми. Але Шевченків дух устояв до кінця“... — „Усе мое невимовне горе, читаємо в Шевченкових *Записках*, усі недуги і приниження минули ніби не чепляючись до мене. Кажуть: досвід єсть найліпший учитель; але гідкий досвід прийшов повз мене невидимкою. Мені здаєть ся, що я і нині (червень р. 1854) точнісенько такий самий, як був і 10 літ назад. В моєму образі внутрішньому не перемінила ся ніже єдина риса. Чи добре се?.. Добре! і я з глибини душі дякую Господа Бога, що Він не дав отому страшному досвіду зачепити своїма зелізними пазурами моїх думок, поглядів і віровань світлих. Дещо вияснило ся, покрутіїшало, але то здобуток старого Сатурна, а не гіркого досвіду“. Зробивши отсю виписку з Шевченкових *Записок*, д. Кониський кінчить замітку словами: „Пам'ять про таких людей, як Шевченко не вмирає во віки“.

До речи: в Севастополі, де видаєть ся *Крим. Вистник*, справлено 25. лютого торжественну прилюдну панахиду в Соборі по Шевченку, про що за два дні до панахиди була в часописі надрукована і оповістка.

пала, що зробили лиш одну милу, бо до-рогу заступила їм ріка, що страшно вили-ла. Чи буде се моральніше, зеунувши ся з глуздів кинути ся в розгукані філі ріки і не дійти до ціли, чи моральніше почека-ти, аби води уступили?

По третє: чи відповідає се засаді „бор-ба за мораль“, засідати разом з підлими най-митами московськими до наради над спра-вами народними?

По четверте: чи лайка, вороговане, клевета, і т. п. річи, якими зустрічають „борці за мораль“ „опортуністів“ народо-вців, відповідають засадам моралі?

Таких питань можна-б ставляти без числа і всі були-б оправдані. Дарма, де не-ма засад, там і моралі дасть Біг. І одно і друге порожня фраза.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 2. квітня 1896.

Посвященє митрополита Аркадія Чупер-ковича відбуде ся, як доносять до Neue fr. Presse, дня 19-го с. м. в гр. пр. церкві у Відні.

Народне віче, заповіджене в Ляцкім, добро-миського повіту, заборонило староство.

Виділ „Селянської Ради“ у Львові уконтитував ся. Головою товариства став о. Григорій Гіряк з Винник, заступником голови селя-нин Іван Максимович, секретарем др. Кость Ле-віцький, а каспером будівничий Михайло Голейко.

Не даваймо з рук рускої землі! Що року вивандровує в нас в останніх часах значне чи-сло наших селян, звичайно спродавши тут своє майно. І мало хто звертає увагу на те, куди то полишене руске майно дістає ся. А оно нерідко дістає ся в руки жидівські або взагалі чужі, нерускі руки. Від тих людей, що вивандровують, годі жадати, аби они не продавали свого ма-етку людекам ворогам: тут пре біда і нема коли над тим роздумувати. Се є обовязком тих, що лишають ся в краю, старати ся, аби ґрунтець такого вандрівника перейшов у свої селянські руки. Та на жаль, подекуди темні і самолюбні селяни ще утрудняють сю справу, бо хотять за безцін набуті полишені ґрунт і звичайно ви-переджує їх хитрий жид, що дасть пару левів більше. Отак переходить руский селянський ґрунт в чужі руки, як оно вже стало ся й на Буко-вині, на примір в Вікні. А що се є велика шкода для всего нашого народу, коли з діда прадіда руска земля переходить в чужі руки, сего не треба ще доводити. Бо-ж таким способом прийде ся нам всім забрати ся з рідного краю. Отже наші селяни повинні се вважати за свою святу повинність, не допускати до того, аби земля тих людей, що вивандровують з краю, переходила на чужих людей. Таку землю повинні купувати свої рускі селяни і, розуміє ся, по-людски за ню платити. А де би на се не стало гроша, там треба би се ось-як зробити. (Тут подаю гадку одного крайна, з котрим доводило ся балакати про се.) Отже там, де люди спродують землю, повинні би рускі товариства, як рускі каси, дбати про те, аби закупити ту землю, очевидно аби єї знов за можливо дешевий гріш іншим руским селянам відпродати. Чи для такої ціли треба би закласти нове товариство, чи най би тими оруд-ками заняли ся вже існуючі товариства, зале-жить, гадаю, лишень від статуту вже існуючих закладів наших. В таких разі було би се задачею нового товариства *Руска Каса в Чернівцях* по-дбати в єім напрямі. Розуміє ся, що для того мусіла би *Руска Каса* мати завсїди певні і скорі повідомлення від наших людей по селах. Але я гадаю, що *Руска Каса* саяк чи так буде мусіти настановити своїх агентів (орударів) по селах: отже й ті мусіли би подавати потрібні повідом-лення. — На кожний спосіб, як би хто ні хотів рішити сю справу, певна річ є, що тепер треба

звернути велику увагу на ґрунта наших висе-ленців, що тепер заходять ся спродати свою землю. А се, як сказано, де ся вже не лишень в Галичині, але й на Буковині, хотай в єій по-слідній ще в невеликій мірі. — Т. Г.

Бібліотека найзнаменитших повістей без-перечно прислужила ся багато українсько-руському повістевому письменству. В останнім часі тут появила ся й знаменита повість А. Чайковського „Олюнька“, що єї можна поставити поруч з пер-шими творами сьвітної літератури. Але ся „бі-бліотека“ має одну хибу, котра спинає єї на-лежне розширене, а се є етимологічна право-пись. Трудно стати ширителем єї, коли хоче ся мати спокій з кацапо-рутенськими шахраями, що піднесли оклик: всяку можливу й неможливу ети-мольогію, лишне не фонетику! — Тому то можна би попросити видавців „Бібліотеки“, аби ту многовартну книговню видавали в правописі, прийнятій в українсько-руськیم письменстві. „Дьло“, при котрій она виходить, могло-б і далі виходити в своїй теперішній формі, коли вже така єго воля. Ті „тверді“, що нині читають політичні статі „Дьла“, певно не читають „Бібліотеки“, а через правописну реформу нашла би ся по-слідна багато прихильників нових і діяльних. — Т. Г.

Практичне употребленє промінів Рентгена наступило оногди і в нашім місті. До лікаря дра Квятковського зголосив ся робітник і жалув-вав ся на біль в правім коліні. Університетский проф. др. Гандль відфотографував на просьбу лі-каря коліно проміннями Рентгена і найдено в ко-ліні іглу сталеву, котру опісля др. Квятковский легким способом витягнув.

Театральні представлення по селах річ ду-же потрібна. Поучаючи видовища, представлені живими людьми, се, не треба й казати, правдива школа для старих і молодих. Др. Франко під-носив вагу єльських театрів і радив приступати до укладання потрібних театральних штук. Отже тут рухлива редакція „Посланника“ пішла з до-брим прикладом наперед, видавши доси дві такі штуки біблійного змісту, котрі, як звичає в 1-ім числі з сего року, находять уподобаня. „З прав-дивою приятністю довідуюмо ся — каже — що в многих у нас місцевостях, так містах, як і се-лах устроювано представлення ораторні: Ніч Ви ф л е е м с к а. Представлення ті нарід незвичай-но одушевляли і много причинились до розбудже-ня християнського життя“. Додати належить, що редакція власне видала нову штуку здорового змісту, під заголовком: Правда все горою, образ драматичний з життя народа з сьпівами в 3 актах. В єім образі драматичнім представлено борбу єльських читальників з своїми темними се-лянами, що в своїй темноті марнують свій мае-ток, піячуть та дають ся за ніс водити жидови, котрого навіть вибрали собі на радного. Ся штука як і інші подібні до сеї поучаючі штуки мо-рального і патріотичного змісту (і розуміє ся, в чистійшій трохи мові) повинні находити тепле приняте у всіх приятелів народу. Особливо єї л-ські хори, які вже подекуди у нас завязали ся, могли би взяти ся до устроювання таких пред-ставлень. Трудностей тут жадних нема. Непот-рібно ні дорогих чужих строїв ні електричного освітлення, ні штучних сцен. Сьпіви також пое-динчі, переважно на народну нуту. Отже треба надіяти ся, що за прикладом Перемиської околиці підуть і другі околиці наші в Галичині і на Бу-ковині. Склад видань, тут згаданих, находить ся в Перемишлі: друкарня Піонткевича, державець Н. Джулинський, ул. Водна, ч. 10.

Змова ткаців в Празі. В одній фабриці ткацкій в Празі прийшло до великих авантур. Стрейкуючі робітники напали на тих своїх то-варивів, що хотіли робити, і мало не вибили директора. Вечером товпа з 800 робітників згро-мадила ся перед домом директора і почала єму відгрозуватись. На поліцію кидала каміннями, так що она мусіла добути шабель. Ранені один робітник і два поліцаї. Двох проводирів робіт-ників арештовано.

Заматерів (здегенерував ся) москвофіль-ский „розум“. Власне перечитав я найновішу книжочку, видану львівським „Обществом ім. Кач-ковського“, і мимоволі перейшов я історію того

товариства, від того часу, коли в нїм працював будь-що-будь живий Наумович, аж до нинішнього часу, в котрім, як показує ся, москвофільське „письменство“ вже справді зникчємніло. І не ди-во. Свого часу було москвофільство виразом за-ненаду українсько-руської національної мисли, до чого ще й не було видів на поправу наших відносин. Але час не даремно пройшов. Межи єімдесятими а нашими роками така велика ріж-ниця, що нашу добу від року напр. 1890-го мож-на назвати епохальним зворотом в справах ав-стрійсько-руського народу. Тому то коли отчай-душне москвофільство колись може й було зро-зумілим, то тепер оно стало карикатурою, відразливою для кожного чоловіка, що йде з ду-хом часу. Найлучшим виразом теперішнього мо-сквофільського „розуму“ є єго славне письмен-ство, а зразком того письменства згадане „изданіє“, що вийшло яко 244 і 245 число кни-жочок нашого „Общества“. Заголовок твору: „Кровавий танець. Повість, написав Влади-мірь О. Луцький. Львів і т. д.“

В повісти представляє ся пережвякана істо-рія, татарський напад на Русь. Місцем події є галицьке село (Годів). Опис дуже безпретенсіо-нальний, завязка банальна. Та нехай би собі! — сказали би ви: всякое диханіє да хвалить Го-спода! — Певно. Але для освітлення москвофіль-ської психіки ся „повість“ все-ж не без інтересу. Ото-ж показує нам шановний автор, хто був властивим поратівником Годівлян в ту пору, коли на них напали Татари. Годівлян виратував своїм розумом не який небудь туболець, але чоловік з далекої далечини. Отже може який козак-воло-цюга, що швендав ся по руских землях, поки-нувши на який час запорозкі оселі? — подумав хто. Де-ж там! Чесних Годівлян (як догадуєте ся) виратував „руський сьверянин“, Москаль-боро-дач на імя Гаванский. Він для тої ціли потру-див ся аж до Годова, в Галичину. Прихід єго такий невияснений, що ми або мусимо єго вва-жати за якогось deus ex machina і приписати єго появу невмілости авторового пера, — або му-симо припустити, що вже в ті далекі часи хо-дили по нашій землі славетні обрусители 19-го віку. — До річи сказати, добродушна громада Годів, що перед виратованєм обібрала д. Гаван-ського за старшину і стала кланяти ся перед ним аж до землі. Опісля він став попом і від „руського сьверянина“ пішла благодать на ціле село. Такий кінець повісти. Се історичний ідеал, вироблений москвофільським „розумом“. — Т. Г.

Німці а ми. В черновецькім театрі грали вчера твір Анценґрубера Der Pfarrer von Kirch-feld. Зміст сего твору — як знаю руску інтелі-генцію, головнє сьвящеників — дуже би їм не сподобав ся ось через що: Молодий, розумний і чесний католицкий сьвященик з Кірхфельду має лиш ту одну хибу, що єсть — чоловіком і любить ся в єльській дівчині. Борба поміж своїм званєм, обовязками, пересудами, а любовію становить зміст твору Анценґрубера. Ми бачимо на сцені сьвященика в рясі і всю єго борбу ду-шевну, бачимо і любовні сцени єго з дівчиною. Як би таке побачили Русини на своїй сцені, було би крику на всю Русь про соблазн і т. п. Адже добре тямимо, кільки галаса було задля невинних „Арґонавтів“ Гр. Цеглинського, котрий поважив ся вивести на сцену наших питомців. Коли ми й бачили яких сьвящеників на нашій сцені, то все тільки в ролі проповідників, катедральних учителів, котрі промавляють з очима доконче піднесеними до неба. А людий у духовних рясах на нашій сцені ми не бачили. Побожні Англіїці оглядали недавно в Лондоні на сцені правдиву службу божу, котру правив правдивий сьвященик, — і як читаємо в часописях — зо-всім не соблазнили ся, хоч як оно здає ся нам незвичайне. Ми не думаємо щось подібного у нас дораджувати, бо і штук таких не маємо і не досерли до того, але хотіли би хоч о стілько вплинути на наших читателів, щоби они не вва-жали подібних творів чимсь неморальним і ди-ким. Річ не в тім, кого на сцену виводить ся (можна би на добрий лад і войско вивести; в Росії і штатських совітників не щадять), але в тім, як кого виводить ся на сцену і в якій ціли. Коли тепер заносить ся у нас на те, що на сцені будемо бачити і свою інтелігенцію, то вжеж чудно було би, як би не бачили ми пере-

довсім наших священиків. Треба нам погодити ся з тою думкою, бо наше упереджене спинає авторів виводити священиків на сцену, а театри не мають через те шукати з життя інтелігенції. У згаданій штудії Анценгубера мимо того, що бачимо священика з його людськими схильностями, ми таки незвичайно прихильно настроєні до него і не беремо ему за зло того, що в ній можна би вважати блудом. *Nomines sumus.*

Живцем похоронена. З Луцка, в волинській губернії в Росії, доносять о такій пригоді: В селі Московщині погребано одну жінку живцем, очевидно в летарзії. Один селянин, що переходив вечером попри кладовище, почув глухі крики і стогни, добуваючі ся немов би з-під землі. Наполюханий утік селянин до дому і аж на другий день розповів людям о тім, що ему вечером приключило ся. Коли розкопано могилу похороненої попереднього дня селянки, представив ся очам присутніх страшний вид: в гробі з виразом величезних мук на лиці, лежала удушена жінка, пальці її були покусані, лице подерте, всі члени тіла страшно покорчені.

Борба о хрест. В однім з попередніх чисел ми донесли про сю борбу о хрест на черновецькій передмістії Клокічці. Отже магістрат казав той хрест викопати і поставити на горі Габсбургів. Мешканці виправді не опирали ся, але вночі хтось викопав хрест і поставив на старе его місце.

Божевільний. Свого часу убив Франц Грошуп, пивовар в Збаражці, сокирою своїх трое дітей. Висланий тернопільським судом на психіатричну клініку в Кракові, вернувшись сими днями звідтам, а лікарі видали оречення, що Грошуп допустив ся убійства в приступі божевільства, що він небезпечно недужий на умі і взагалі для людей небезпечний. Супротив того випустив суд Грошупа зараз з в'язниці і відставив его під сто-рожою до місця его мешкання.

Іменоване. Конціпієнт при фінансовій прокуратурі в Чернівцях д-р. Николай Цуркан іменований авекультантом при віденському суді.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вив. Лемер. Все, спасибі Вам, дістали і віддрукуємо. „Пана редактора“ подамо по святах.

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.
Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валога ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрови“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористніші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третих осіб вклади до опроцентованя по 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за поручкою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВИШИВКИ всхідної Галичини

після колекції зібраної Товариством „Клюб Русинів у Львові“, появилсь накладом Антона І. Хойнацького з літографічного заведення Андрія Андрейчина по ціні

3 зр. 30 кр.

за примірник, складаючий ся з 20 таблиць в 4^о королєвського формату в хорошо виділаній теці.

Видане сих „Вишивок“ перевищує значно подібного рода видання, що появилсь в Києві, Одесі і Москві, і то не лише під виглядом технічного викінчення, але також і підвзглядом самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукцій численних зорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калущ, Надвірня, Снятин, Товмач і інших о вірнім наслідуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленнями належить звертатись до Антона І. Хойнацького, управителя Книгарні Ставропільського Інститута у Львові, вулиця Руска ч. 3. 1—26

Літературне Товариство „РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях,

вулиця Петровича число 2,
має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1895 після середно-європ. єйского годинника.

Приходять	П о ї з д и								Відходять	П о ї з д и															
	поспішні			особові						поспішні			особові			мішані									
до Чернівців													з Чернівців												
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1224	.	.	639	1034	630			До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	304	.	.	948	947	513										
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	249	.	.	920	931	500			До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1244	.	.	654	1044	630										
З Новоселиці, Садагури	.	.	.	.	.	.	1145	935	До Садагури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	830	625								
до Львова													зі Львова												
З Відня, Кракова	122	510	840	700	906	900			До Кракова і Відня	840	250	1100	455	1025	645										
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станіславова	950	.	.	132	737	617			„ Підволочиск	.	156	546	.	950	1020										
З Підволочиск	225	1000	.	825	500	.			„ „ з Підзамча	.	210	600	.	1014	1044										
З „ на Підзамче	213	944	.	812	433	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	615	.	.	1030	240	1035										
Зі Стрия	.	.	.	1205	810	142			„ Стрия	.	.	.	525	933	738										
З Белзця	.	.	.	800	440	.			„ Белзця	.	.	.	915	710	.										
Зі Скольного і Стрия	.	.	.	916	.	.			„ Скольного і Стрия	.	.	.	.	.	301										
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	.	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	840	.	.	.	.	.										

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час різнить ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізници є 12 год., то на львівському годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькому 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях підзарядом Осипа Бучканича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

